

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування

ЗАДОРОЖНА АНТОНІНА ВАСИЛІВНА

СИСТЕМА ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ
ЄВРОПИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Серед важливих політичних, соціально-економічних проблем, що домінують у вітчизняному інформаційному просторі, важливе місце посідає пенсійному забезпеченню.

У кожній країні пенсійне забезпечення – це важлива складова державної соціальної політики, що важливою мірою домінує виконання державою свого соціального визначення та в значній мірі обумовлює ланку стабільного суспільства. Пенсійні системи усіх країн світу здійснюються у стані постійного реформування, що зумовлено необхідністю вирішення проблем, які виникають внаслідок існування низиків протидій у теорій та практиці соціального захисту населення, поганого розвитку головних інститутів та ресурсних сфер суспільства, змінами соціально-демографічної структури населення. В процесі Європейської інтеграції України стало обов'язковим виконання норм відповідно до міжнародних стандартів щодо забезпечення кращого життя пенсіонерів.

Проблеми пенсійного забезпечення значною мірою знайшли висвітлення у працях із загальних проблем в теорії та практиці державного управління і соціальної і політичної політики важливих в працях вітчизняних учених, О. Линдюк, М. Папієв, М. Ріппа, В. Роїк, В. Толуб'як, Ф. Харлашин. Зокрема, Д. Ермакова, О. Данилюка, В. Загорського, А. Соловйов.

Вивченню основні теорії пенсійних систем присвячені праці таких зарубіжних учених, роботах Г. Вайса, Л. Котликоффа, С. Бернса, Г. Мак Таггарта, М. Свенціцкі, доповнювався пропозиціями щодо реформування пенсійних систем, наданих дослідниками Н. Барром, Л. Гененчером, Э. Уайтхаузом, Р. Хольцманом, Р. Хинцем, Баніт Ю.В, Світовий банк, Н. Бауерса, В.Г. Берроу, П. Болле, В.С. Андрєєва.

Віддаючи належне працям зазначених авторів щодо проблем розвитку пенсійної системи слід зауважити, на сьогодні до кінця не вирішені, потребують поглибленого всесвітнього вивчення та збалансування концептуальних підходів до реформування саме в контексті здійснюваних інституціональних трансфузій, з урахуванням зарубіжного досвіду і національних традицій.

Таким чином, актуальність дисертаційної роботи полягає передусім в необхідності теоретичного дослідження процесів, під впливом яких відбувається виникнення, функціонування та удосконалення пенсійної системи.

України в історичній перспективі і освітлення місця та ролі державного управління у формуванні напрямів її розвитку на сучасному етапі національного державотворення.

Мета дослідження. Метою роботи є визначення основних етапів існування пенсійної системи в Україні і теоретичне обґрунтування напрямів її розвитку з урахуванням світового досвіду та вітчизняних традицій..

Завдання дослідження:

– проаналізувати науку державного управління у афері пенсійного забезпечення та узагальнити наявні теоретичні розвідки в процесі його дослідження;

- дослідити етапи становлення національної пенсійної системи, вплив національних традицій на розвиток пенсійного забезпечення та проаналізувати методи і інструменти державного управління розбудовою пенсійної системи в Україні;
- охарактеризувати пенсійне забезпечення в країнах Європи: Польщі та Великобританії;
- порівняти Пенсійне забезпечення України та Євроейських, країн.

Об'єкт дослідження – система пенсійного забезпечення.

Предмет дослідження – система пенсійного забезпечення в Україні та Європейських країнах: порівняльний аспект.

Методи дослідження. Для вирішення визначених завдань використовувались такі основні методи наукового дослідження: метод комплексного аналізу (що убуменовано вивчення предмета дослідження); методи порівняння (у процесі формування теоретичної бази дослідження на основі аналізу зарубіжного досвіду Польщі і Великобританії, дослідження та оцінки показників розвитку пенсійної системи України); метод історіографічного аналізу (тут мета опрацювання історико-культурних традицій у сфері пенсійного забезпечення, набуття його стану та визначення напрямів подальшого розвитку); метод абстрактно-логічного аналізу (тут здійснені результати дослідження та вироблення рекомендацій щодо розвитку пенсійної системи України).

Наукова новизна одержаних результатів. Магістерська робота є дослідженням, обумовлено обґрунтуванням теоретики, сукупність яких визначає концептуальні підходи до розвитку пенсійної системи в Україні на сучасному етапі національного державотворення згідно з основними принципами побудови пенсійних систем розвинених країн. В результаті проведеного дослідження: вперше: на основі методології системного аналізу в науці державне управління розроблено таку модель пенсійної системи з визначенням за принципом функціональності підсистем визначенням їх взаємозв'язку і ступеня впливу економічних, політичних, організаційних, інформаційних та інших дій, що дало можливість сформулювати такі пропозиції для законодавчої та виконавчої влади в процесі проведення пенсійної реформи в Україні. Удосконалено: методику аналізу розвитку пенсійного забезпечення в Україні в частині структуризації основних етапів його становлення і функціонування з урахуванням наявних традицій у системі соціального захисту держави; типологічну класифікацію пенсійних систем, що існують у зарубіжних країнах, з урахуванням етапів їх розвитку, що дає можливість створення теоретичної бази для проведення інституціональних та структурних перетворень у соціальній сфері країни; теоретичні підходи до систематизації чинників впливу, що забезпечують стабільність розвитку світової пенсійної системи з виділенням демографічних, соціально-економічних, трудових, політико-правових та психологічних показників.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні теоретичні положення та висновки магістерської роботи доведені до рівня конкретних пропозицій, зокрема щодо уточнення окремих положень Стратегії розвитку пенсійної системи в Україні та законодавчих актів. Узагальнено теоретичні напрацювання щодо визначення інституціональної інфраструктури пенсійної системи, класифікації моделей пенсійних систем, проаналізувати світові тенденції розвитку пенсійного забезпечення, та розвиток пенсійного забезпечення в країнах Європи: Порівняти пенсійне забезпечення в Україні Польщі та Великобританії. Дослідити етапи становлення пенсійної системи, та вплив національних традицій на розвиток пенсійного забезпечення. Дати визначення поняттю «пенсійного забезпечення».

Апробація результатів дослідження здійснювалась через публікацію матеріалів магістерської роботи. Основні положення, висновки науково- педагогічного пошуку доповілись на засіданні науково-практичної Міжнародної конференції «Ольвійський форум- 2018:стратегії країн причорноморського регіону в геополітичному просторі» (м. Миколаїв) та наукової конференції «Формування професійних компетентностей учнівської та студентської молоді в межах STEM-світи» в рамках Всеукраїнської науково-практичної конференції «Могилянські читання»-2018. Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні:глобальний, національний та регіональний аспекти» (м. Миколаїв, 2018).

Публікації. Основні положення й висновки магістерської роботи висвітлено в 1 одноособній публікації автора у молодіжному науковому журналі Студентські наукові студії. Миколаїв: вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019-Вип.35(79).

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг магістерської роботи складає – 104 сторінки, у тому числі основного тексту – 90 сторінки. Список використаних джерел із 93 найменувань, викладених на 10 сторінках. Магістерська робота містить 6 таблиць, 1 додаток на двох сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи..

У першому розділі «Теоретичні основи пенсійного забезпечення в Україні» охарактеризовано визначення, завдання та реформування пенсійного забезпечення в Україні.

Підрозділ 1.1. «Система пенсійного забезпечення» присвячений визначенню про пенсійну систему та з чого вона складається.

Важливою групою джерел для написання магістерської роботи є напрацювання вітчизняних О. Данилюка, О. Линдюка, М. Папієва, М. Ріппа, В. Роїка, В. Толуб'яка, Ф.Харлашина, М. Ріппа, М. Папієва, Д. Ермакова, О. Данилюка, В. Загорського, А. Соловйова та інших науковців, а також нормативно-правові акти: закони України, укази Президента, Постанови й розпорядження Кабінету Міністрів.

Зроблено висновок, що на даний час існує 3 прийняттям законів України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» і «Про недержавне пенсійне забезпечення» [5] в 2004 році розпочато впровадження пенсійної реформи, сутність якої полягає в переході до трирівневої пенсійної системи. Але, ці нововведення так і залишилися тільки на папері. Передбачалось, що другий рівень накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування буде введено в дію у 2012 році. Частина обов'язкових пенсійних відрахувань (до 7% від заробітної плати працівника) буде спрямовано на персональні рахунки громадян. Ці кошти мали інвестуватися в українську економіку, а інвестиційний дохід збільшувати розмір майбутніх пенсійних виплат.

Вважається, що одночасне функціонування цих рівнів забезпечує стабільність пенсійної системи, оскільки сприяє вирівнюванню ймовірних демографічних та фінансових ризиків. Проте, в нашій країні трирівнева пенсійна система існує тільки на папері, другий і третій рівні здійснюються на добровільних засадах. І це є основною причиною недосконалості пенсійної системи та нестачі коштів для забезпечення пенсій.

У підрозділі 1.2. «Поняття, завдання та види пенсійного забезпечення» розкрито хто має право на отримання пенсій та соціальних послуг із солідарної системи, види пенсійного забезпечення, визначено з чого формуються кошти Пенсійного фонду та що таке страховий стаж.

У підрозділі 1.3. «Основні питання реформування пенсійної системи в Україні» показано що в Україні проводились реформи пенсійного забезпечення. В 2003 році були прийняті такі закони як «загальнообов'язкове пенсійне страхування» та «Про недержавне пенсійне страхування». В 2004 році У 2004 р. в Україні почалося широкомаштабне реформування системи системи пенсійного забезпечення, в чому й заключалося перехід на трирівневу систему:

- солідарна система пенсійного забезпечення. Де виплати пенсій здійснюються за рахунок Пенсійного фонду;

- накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яка здійснюється за рахунок заключення договорів на обов'язкове накопичення пенсійних коштів

- система недержавного пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців з метою отримання громадянами пенсійних виплат.

В нашій країні система накопичувального загальнообов'язкового державного пенсійного страхування так поки що не запрацювала.

У другому розділі «Європейські підходи та механізми пенсійної реформи» визначено систему пенсійного забезпечення світового досвіду, а Саме в країнах Великобританії та Польщі.

У підрозділі 2.1. «Системи пенсійного забезпечення: огляд світового досвіду» мова

йде про те, що в інших країнах діє теж трьохрівнева система пенсійного забезпечення. у світі загострюються демографічні проблеми, які проявляються у старінні населення, міграційних процесах, що, безумовно, впливає на роль держави у розвитку пенсійного забезпечення.

У кожній країні, сформована власна модель пенсійного забезпечення, яка поєднує як солідарну, так і накопичувальну системи. Як результат, пенсіонер отримує пенсію від держави, пенсію від роботодавця, особисту накопичену недержавну пенсію.. В Україні стоїть така проблема, як те що раніше було менш пенсіонерів, аніж працюючих людей, зараз же навпаки на одного працюючого приходиться два пенсіонери. Тінізація оплати праці, непрацюючі величезні заводи, від'їзд людей за кордон, а залишаються тільки пенсіонери, все це і сприяє величезній дірі у пенсійному фонді.

У підрозділі 2.2. «*Пенсійна система в Польщі*» показано як використовується та за яких умов використовується пенсійне забезпечення в Польщі. У 1999 році Польща реформувала пенсійну систему, запровадивши три рівні та замінивши стару пенсійну систему зі схеми встановлених виплат на обов'язкові визначені внески, на основі яких створюються умовні персональні рахунки.

Перший рівень (обов'язковий) – система, у межах якої було створено Державний фонд соціального забезпечення, що керується Інститутом соціального страхування. Інститут соціального страхування заснований на обов'язкових внесках та індивідуальних рахунках, що забезпечують рівень дохідності.

Доходи, отримані Інститутом соціального страхування, надходять переважно з внесків на соціальне страхування, коштів державного бюджету (плюс кошти на компенсацію частки загального внеску до другого рівня) плюс кошти від новоствореного Демографічного резервного фонду.

Демографічний резервний фонд має статус спеціального фонду та створений для забезпечення стабільності державної пенсійної системи шляхом покриття резервних видатків за пенсіями за віком. Його доходи формуються з частини пенсійних внесків, надходжень від приватизації державних підприємств та повернення інвестицій. Для досягнення більшої дохідності Фонд інвестує в різні фінансові інструменти – облігації, акції, казначейські векселі та банківські депозити.

Другий рівень (обов'язковий) – діє на основі принципу капіталу з відкритими пенсійними фондами, якими управляють приватні пенсійні компанії. Фінансування здійснюється шляхом обов'язкових внесків на індивідуальні рахунки застрахованих осіб. Внески накопичуються та інвестуються протягом строку служби застрахованої особи, а розмір пенсії другого рівня залежить від накопиченої суми та пенсійного віку. Відкриті пенсійні фонди контролюються Комітетом з фінансового нагляду .

За умовами нової системи кожен, хто досягнув встановленого законом пенсійного віку (60 років для жінок та 65 років для чоловіків), може вийти на пенсію незалежно від тривалості служби, при цьому сума пенсії залежить в основному від накопиченого капіталу на пенсійних рахунках.

Зараз у Польщі пропонуються лише переваги щодо підвищення процентних ставок до вкладень у довгострокові пенсійні ощадні програми.

У підрозділі 2.3 «*Огляд системи пенсійного забезпечення в Великобританії*» показано як використовується та за яких умов використовується пенсійне забезпечення в Польщі. Система пенсійного забезпечення у Великобританії по праву вважається однією

із самих досконалих у світі. Фактично Великобританія - одна з небагатьох країн, на яку майже не вплинула криза пенсійних систем у Європі. Британський уряд у числі перших ввів в країні систему особистого пенсійного забезпечення й почав поступове скорочення державних пенсій. Пенсійна система у Великобританії, як у переважної більшості розвинених країнах, трирівнева й і складається з державних пенсій, державних пенсій за вислогою років та недержавних пенсій.

Базовий перший рівень являє собою пенсії, які виплачуються та гарантовані державою. Вперше державні пенсії у Великобританії почали виплачувати в далекому 1908 році, у той час, коли в багатьох навіть дуже розвинених країнах питання пенсійного забезпечення населення навіть не стояло на порядку денному.

Базові пенсії одержують усі без винятку британці по досягненні ними пенсійного віку (60 років для жінок та 65 років для чоловіків), який зараз пропонують збільшити ще на 5 років, до 70. Розмір такої пенсії - фіксований і не залежить ні від стажу роботи пенсіонера, ні від його трудових успіхів та зарплати, яка буде отримуватись протягом трудового періоду. Толму другий рівень державних пенсій, пенсій за вислогою років, у грошовому розмірі набагато перевищує базовий перший. Ця схема та коефіцієнт виплати пенсій, що розраховується, на відміну від базової державної, вже залежить від стажу, і від розміру заробітної плати. Таким чином, чим більше стаж службовця, тим більше його пенсійне забезпечення.

Однак найбільшою популярністю серед населення користується третій рівень, що представляє собою недержавну пенсійну схему. Саме ця схема, на відміну від державної, дозволяє службовцям одержувати досить велику пенсію, розмір якої регулює сам службовець. Але, вже цілком і повністю зі своєї кошти. Незважаючи на те, що за цією схемою працюючі платять досить високі внески, особисте пенсійне забезпечення поступово витісняє державне. Таки мчином виходить що людина отримує гроші за вислогою років разом з базовою пенсією, або збираєш собі на старість за допомогою недержавних схем, розраховуючи прицьому на державну лише у частині базової пенсії. Як би виходить, що діє дворівнева система. На теперішній момент система державного пенсійного забезпечення за вислогою років перебуває у стадії реорганізації. Нова схема буде відображати основну мету уряду Великобританії – забезпечення безбідної старості низькооплачуваним службовцям, тим, які на теперішній момент заробляють менш 9,5 тис. фунтів на рік.

У підрозділі 3.1 «Порівняння Пенсійного забезпечення в Україні та Польщі» порівнюється пенсійне забезпечення в цих країнах Польщі та Великобританії. В Україні діє трирівнева система і в Польщі теж діє трирівнева система. Але на відміну від Польщі в Україні другий рівень пенсійного забезпечення так і не запрацював, учасниками в накопичувальній системі повинні бути особи, яким виповнилось не більш як 35 років та які сплачують внески або за яких сплачуються внески до накопичувальної системи пенсійного страхування. Планувалося з 2017 року відраховувати по два відсотки та к 2021 року повно дорости до 7 відсотків. При цьому зберігаються і відрахування на солідарну пенсійну систему. При цьому повинні були зберегтись відрахування в солідарну систему і прийшлося б платити більше від 22% + 2% до 22% + 7% податків протягом найближчих років.

Проблемою українського пенсійного забезпечення є те, що вже не перший рік виплати пенсіонерам були інструментом маніпуляцій політиків. Коли розміри пенсій

зростають швидшими темпами від доходів платників внесків, це сприяє розбалансуванню бюджету ПФУ. Під впливом фінансово-економічної кризи в Україні з 2009 р. триває стагнація економіки, яка призвела до збільшення безробіття та скорочення доходів громадян. Як наслідок, у бюджеті ПФУ спостерігається таке явище як дефіцит, покриття якого проводиться за рахунок коштів із державного бюджету, а це суттєво впливає на ефективність економічної системи в цілому. Розмір видатків бюджету ПФУ у різні роки становив близько 60 відсотки від видатків державного бюджету. В Україні як і в Польщі підняли пенсійний вік, з кожним роком підвищуватимуть стаж до 2028 року буде становити вже 35 років для тих хто йтиме на пенсію у 60 років, якщо людина втрачає за відсутності стажу право на пенсію, то чекає до 63 років, тут він має право вийти на пенсію при 25-35 роках стажу, якщо теж не хватає стажу, то чекає до 65 років тоді стажу буде потрібно від 15 до 25 років. В загальному, всі ці заходи мають на меті зменшити зростання видатків бюджету ПФУ в середньостроковій перспективі, але цього замало для його збалансування. Ця реформа є швидше частковим коригуванням основних параметрів пенсійної системи, хоча за своєю сутністю ця система і надалі залишається практично незмінною.

У підрозділі 3.2 «Порівняння Пенсійного забезпечення в Україні та Великобританії»

Система пенсійного забезпечення Великобританії базується на трьох «китах»: базовій державній пенсії, додатковій державній пенсії та пенсійних заощадженнях населення. Базова частина державної пенсії виплачується всім громадянам (12 відсотки середньої зарплати). Розмір додаткової пенсії залежить від суми накопичень пенсійних платежів. В цілому вона досягає 50 відсотки заробітної плати працівника перед виходом на пенсію. Для цього використовуються спеціальні рахунки в банку, договори страхування зі страховими компаніями про довічну ренту, приватні пенсійні фонди. В Великобританії пенсійний вік - 60-65 років В Великобританії пенсійний вік - 60-65 років. Середній розмір пенсії складає - 1 590 фунтів в місяць (близько 2 000 доларів). Ці кошти, а також інвестиційний дохід, який накопичується в Пенсійному фонді, не оподатковуються. В Україні без підвищення віку виходу на пенсію накопичувальна система не буде добре працювати, тому що за трудовий період працівники не зможуть накопичити суму, достатню для одержання хоча б мінімальної пенсії.

Отже, розглянувши досвід Великобританії та Польщі робимо висновок про те, що для України буде доцільним якнайшвидше запровадити обов'язкове накопичувальне пенсійне страхування, створити умови для подальшого розвитку недержавного пенсійного забезпечення, яке починаючи з 2004 року, досить повільно розвивається в Україні і, нарешті, переглянути вік виходу на пенсію і для чоловіків, і для жінок, економічно його обгрунтувавши, а не просто спираючись на досвід інших країн.

Аналіз пенсійних систем, що використовується за кордоном, показав, що всі вони мають окремі недоліки. В сучасних умовах такої економіки України в найкращий спосіб змогла б досягти успіху пенсійного забезпечення змішана трирівнева система, яка охоплює традиційну солідарну систему, обов'язкову накопичувальну пенсійну систему та добровільну систему особистих пенсійних заощаджень.

У підрозділі 3.3. «Шляхи вдосконалення і перспективи реформування пенсійного забезпечення в Україні» Подолання зазначених проблем в сфері пенсійного забезпечення можна буде досягнути за рахунок: по-перше, підвищення фінансової платоспроможності

пенсійної системи; по-друге, істотного зменшення неофіційної зайнятості та зменшення прихованого безробіття; по-третє, підвищення рівня заробітної плати та зменшення рівня безробіття; по-четверте, підвищення рівня пенсійного віку, враховуючи демографічну ситуацію в країні; по-п'яте, заборони впровадження нових пільг, не підкріплених належним фінансуванням; по-шосте, раціонального перерозподілу видатків між Пенсійним фондом, Державним бюджетом та недержавними соціальними фондами.

Наразі необхідним є звернутися до зарубіжного досвіду формування систем пенсійного забезпечення. І так, опитування показало потребу в ефективній інформаційно-освітній роботі з пенсійних питань. Проте жоден з них не є досконалим, саме тому і перебуває тільки на стадії обговорення.

Політика, направлена на зміцнення пенсійної системи — зосередження уваги на стабілізації першого рівня — поділяється на три категорії.

Перша, підвищення пенсійного віку, те що здійснюється в багатьох країнах.

Друга, в багатьох країнах реформи солідарної системи спрямовані на те, щоб більш тісно пов'язати пенсійні виплати з внесками, зробленими протягом трудової діяльності, які сплачує працівник, замість того, щоб рахувати роки в кінці трудової діяльності.

Україна потребує ефективної пенсійної реформи, яка посилить соціальний захист осіб, що втратили працездатність, забезпечить гідний рівень їхнього життя в результаті стійкого розвитку пенсійної системи, а досвід провідних країн світу допоможе вирішити цю проблему.

ВИСНОВКИ.

За результатами проведеного дослідження сформульовано висновки, що мають теоретичне і прикладне значення для державних і громадських інституцій, які зацікавлені у вирішенні даного завдання.

Пенсійна система як складова системи соціального захисту є важливою частиною державної соціальної політики і надійним індикатором ступеня соціальної спрямованості держави та виконує ключову роль у реалізації соціальної та економічної політики держави. Аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел за темою дослідження засвідчив, що теоретичні і практичні проблеми пенсійного забезпечення є предметом розвідок фахівців різних галузей наукового знання. Продуктивне дослідження проблем вітчизняної пенсійної системи як специфічного об'єкту наукового пізнання можливе на основі сукупності взаємопов'язаних загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, а саме: системного, комплексного, інституціонального, методів аналізу теорії публічного управління тощо.

Питання розвитку пенсійної системи, адекватної новим відносинам власності, — виникнення нових інститутів — є досить актуальним із точки зору реалізації конституційного права громадян на соціальне забезпечення. Незважаючи на реформування інститутів пенсійної системи, вона на сьогодні є державною, так як соціально ефективною може бути тільки та пенсійна система, гарантом якої виступає держава. З позицій інституціоналізму справжнім суб'єктом пенсійної системи виступає держава, яка формує умови функціонування пенсійної системи. Діюча сьогодні система правил виходу на пенсію та визначення обсягу пенсійних виплат залишається незмінною, еволюціонуючи лише в напрямку зміни параметрів пенсійної системи. Роль держави в регулюванні соціальних процесів є головною. Відповідальність за соціальний захист

громадян – конституційна, законодавча, фінансова, управлінська, координаційна – покладена на державу.

Результати аналізу реформування пенсійної системи в сучасних умовах суспільно-економічного розвитку свідчать про необхідність скоригувати процеси подальшого проведення пенсійної реформи з урахуванням соціально-економічного становища в країні. Вирішення зазначеного питання неможливе без комплексного підходу, коли темпи пенсійної реформи мають бути узгоджені з темпами економічного розвитку держави, реформами рівня життя і доходів населення, податкової реформи, розвитком фондового ринку тощо. Здійснення пенсійної реформи, насамперед державно-управлінського впливу на інституційну сферу (створення та розвиток відповідної нормативно- правової бази й окремих суб'єктів процесу, посилення їхньої відповідальності тощо); соціально-економічній сфері (забезпечення ефективного розвитку економіки, фондового ринку, зменшення «тінізації» економіки тощо); у соціальній сфері (проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи для різних вікових груп населення, підвищення фінансової та правової обізнаності населення у питаннях пенсійного забезпечення, подолання недовіри до недержавного сегмента пенсійної системи тощо).

В Україні найважливішою ланкою системи пенсійного забезпечення є державне соціальне страхування. Система пенсійного забезпечення в Україні пропонує підхід, коли соціальні пенсії виплачуються з поточних внесків і мало пов'язані з минулими внесками учасників [4]. В такому стані система нездатна автономно функціонувати і розвиватися, зокрема враховуючи демографічні проблеми. Для зміни пенсійного забезпечення необхідно провести реформу пенсійної системи та зробити, як якісні так і кількісні зміни, які б вплинули на базу розширення пенсійних внесків та їх розмірів, як за рахунок робітників так і роботодавців.

У порівнянні з Україною, окрім демографічної ситуації, польська економіка має значно кращий ступінь свого розвитку, з відповідним рівнем доходів громадян. Відповідно ситуація у пенсійній системі Польщі є дещо кращою. В Україні навпаки, вже друге десятиліття існує проблема «хронічної» нестачі коштів на пенсійне забезпечення, яка з кожним роком тільки загострюється.

У результаті дослідження реформування пенсійних систем провідних європейських країн можна зробити висновок, що комплекс заходів з реформування має характер корегування, а не кардинальної зміни існуючих пенсійних систем.

Підсумовуючи досвід європейських країн, слід відзначити, що, незважаючи на певні відмінності в організації та функціонуванні приватних пенсійних систем, вони мають багато спільного, передусім – створення умов для забезпечення гідного добробуту населення у пенсійному віці та формування інвестиційного ресурсу вітчизняної економіки.

На основі аналізу пенсійних систем зарубіжних країн варто відзначити, що Україна вже почала використовувати позитивний досвід європейських країн і будувати свій економічний механізм пенсійного забезпечення, враховуючи такі основні підвалини: рівень життя, демографічну ситуацію, інвестиційну складову і пенсійну політику держави, а також ресурси і можливості вітчизняної економіки та довготривалу перспективу. Для успішного здійснення реформування вітчизняної пенсійної системи потрібен час і вирішення таких важливих питань, як зростання виробництва, нарощування фінансових можливостей пенсійної системи, розширення зайнятості працездатного населення,

зменшення безробіття, підвищення заробітної плати, розширення бази сплати пенсійних внесків за рахунок охоплення пенсійним страхуванням усіх юридичних і фізичних осіб.

АНОТАЦІЯ

Задорожна А. В. Система Пенсійного забезпечення в Україні та країнах Європи: порівняльний аспект Магістерська робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський

національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2019.

В магістерській роботі охарактеризована система Пенсійного забезпечення її реформування та порівняння з зарубіжними країнами Польшею та Великобританією.

Розкрита сутність пенсійного забезпечення в Україні та країнах Європи.

З'ясовано, що пенсійна система є недосконалою, необхідні реформи, в країні не вистачає коштів на виплати пенсій пенсіонерам. В країні існує тонізація оплати праці працівникам, нехватка робочих місць, працездатні люди спеціалісти виїжджають за кордон, таким чином пенсіонерів приходиться більше, на одну працездатну людину приходиться два пенсіонери. Більшість пенсіонерів отримують мінімальну пенсію, в країні не діє другий рівень накопичення системи загальнообов'язкового державного страхування пенсійного. Крім того коштів не вистачає на виплату пенсій з тих коштів що надходять від єдиного соціального внеску, пенсійний фонд має дефіцит, таким чином постійно виділяються додаткові кошти з держбюджету. Було збільшено пенсійний вік, а також страховий стаж. Кого не вистачає стажу можливо його купити, або ж доплатити до мінімального внеску суму, якщо враховуються неповні дні до стажу.

Обґрунтовано можливість застосування зарубіжного досвіду з метою вдосконалення пенсійного забезпечення в Україні. В Польщі збільшився пенсійний вік і в нашій країні він збільшиться В Великобританії ще планують збільшити пенсійний вік до 65-70 років.

Запропоновано запровадження єдиного соціального внеску тобто організація робочих місць та створення умов щоб уникнути тінізації плати праці. Чим більше буде надходити коштів на бюджетні рахунки, тим більше можливості виплачувати пенсіонерам виплачувати пенсії і навіть можливо не буде дефіциту в Пенсійному фонді. Також удосконалення регулювання діяльності накопичувальних пенсійних фондів, розмежування страхових непридатних страхуванню видатків, посилення цільового використання страхових коштів.

Зроблено висновок, у порівнянні з Україною крім ситуацій складних польська економіка має багато переваг це як розвиток, і відповідно високий дохід громадян Польщі В Польщі краща ситуація за нашу. В нас проблема нестачі коштів причому завжди. Роблячи підсумки можна сказати що всі дії зроблено на добробут населення країн, не залежно від того як хто з цим справляється. Для успішного здійснення реформування нашої в країні в напрямку пенсійного забезпечення потрібен час для вирішення складних питань, як зростання виробництва, побудова нових робочих місць, зростання заробітної плати розширення бази сплати пенсійних внесків за рахунок фізичних та юридичних осіб

Ключові слова: пенсійна система, пенсійна реформа, пенсійне забезпечення, солідарна система, недержавне пенсійне страхування, мінімальна пенсія, єдиний страховий внесок.

SUMMARY

Zadorozhnaya Antonina. The Pension System in Ukraine and the Countries of Europe: A

Comparative Aspect Master's Degree for Master's Degree. Of Black Sea

Petro Mohyla National University. - Nikolaev, 2019.

The master's thesis describes the system of Pension provision for its reform and comparison with foreign countries of Poland and Great Britain.

The essence of pension insurance in Ukraine and European countries is revealed.

It has been found out that the pension system is imperfect, there is a need for reforms, and the country lacks funds to pay pensions to pensioners. In the country, there is a toning of wages for workers, lack of jobs, able-bodied people go abroad, so there are more pensioners, and there are two pensioners per able-bodied person. Most retirees receive a minimum pension; there is no second tier of compulsory state pension insurance in the country. In addition, there is not enough money to pay pensions from those funds that come from a single social contribution, the pension fund has a deficit, so that additional funds are constantly allocated from the state budget. The retirement age and the length of service were increased. Those who lack the length of service can buy it, or pay the minimum payment if the full days before the internship are taken into account.

The possibility of using foreign experience to improve pension provision in Ukraine is substantiated. In Poland, the retirement age has increased and in our country it has increased In the UK, they plan to increase the retirement age to 65-70 years.

It is proposed to introduce a single social contribution, ie to organize workplaces and create conditions to avoid shadowing the pay of the pepper. The more funds are transferred to budget accounts, the more opportunities pay pensioners to pay pensions, and even perhaps there will be no deficit in the Pension Fund. Also, improving the regulation of funded pension funds, delimitation of unsuitable insurance, use of insurance funds.

It is concluded that, in comparison with Ukraine, in addition to difficult situations, the Polish economy has many advantages as a development, and therefore a high income of Polish citizens. In Poland, the situation is better than ours. We have a problem of lack of funds and always. Summing up, we can say that all actions are done for the well-being of the population of the countries, no matter how much one copes with it. Successful reforming of our country in the direction of retirement security takes time to solve difficult issues, such as production growth, job creation, wage increase, expansion of the base of payment of pension contributions for individuals and legal entities

Keywords: pension system, pension reform, pension provision, solidarity system, non-state pension insurance, minimum pension, single insurance contribution.